

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 27. oktober 2016

Sag 90/2016

L

(advokat Karoly Laszlo Nemeth, beskikket)

mod

Anders Aage Schau Danneskiold Lassen

(advokat Lotte Eskesen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Aarhus den 10. september 2015 og af Vestre Landsrets 14. afdeling den 17. februar 2016.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Hanne Schmidt, Lars Hjortnæs og Oliver Talevski.

Påstande

L har nedlagt påstand om, at landsrettens dom ophæves, og at sagen hjemvises til realitetsbehandling i landsretten.

Anders Aage Schau Danneskiold Lassen har påstået stadfæstelse.

Anbringender

L har navnlig anført, at huslejenævnet kun har besigtiget hans lejemål men ikke sammenligningslejemålene. Byretten har hverken besigtiget hans lejemål eller sammenligningslejemålene. Landsretten burde derfor ikke have truffet afgørelse om, at hans anmodning om besigtigelse af hans lejemål og et sammenligningslejemål ikke blev imødekommet. Landsretten havde således intet grundlag for på forhånd og på det foreliggende grundlag at fastslå, at der ikke var udsigt til, at sagen ville få et andet udfald.

Formålet med en ankestævning er ikke at procedere sagen, og den omstændighed, at han i sin ankestævning henviste til sine anbringender for byretten, indebærer ikke, at sagen ikke kunne have fået et andet resultat ved landsretten.

Retsplejelovens § 368 a er en bestemmelse af nyere dato, og der har endnu ikke dannet sig en fast og klar praksis om anvendelsen af bestemmelsen. Den skal derfor anvendes undtagelsesvis og med forsigtighed.

Anders Aage Schau Danneskiold Lassen har navnlig anført, at boligrettens begrundelse og afgørelse er klar og entydig. Boligretten har ikke foretaget en forkert bedømmelse af sagens beviser eller af retsgrundlaget, hvilket landsretten efter en gennemgang af sagen har erklæret sig enig i. A har ikke ved ankestævningen fremsat nye anbringender eller oplyst nye faktiske omstændigheder. Den materielle sag er ikke principiel, og der er ingen særlige grunde, som taler for, at sagen skal behandles af landsretten.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 368 a om landsrettens kompetence til at afvise at behandle en sag i 2. instans lyder således:

”Landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 2. Hvis landsretten overvejer at afvise en ankesag efter stk. 1, underrettes parterne herom. Parterne kan herefter inden 2 uger efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning om deres bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

Stk. 3. Retten træffer ved dom afgørelse om afvisning på det indkomne skriftlige grundlag. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i den mundtlige forhandling ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.”

Efter retsplejelovens § 369, stk. 3, 2. pkt., jf. § 391, stk. 4, kan domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, indbringes for Højesteret ved kære med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Retsplejelovens § 368 a blev indsat ved lov nr. 737 af 25. juni 2014. Af de almindelige bemærkninger til forslaget til loven (Folketinget 2013-14, lovforslag nr. L 178, s. 10ff.) fremgår bl.a.:

”2. Opfølgning på anbefalinger fra Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

2.1. Bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene

2.1.1. Indledning

2.1.1.1. Det er afgørende for regeringen at sikre, at de danske domstole fortsat kan fungere effektivt til gavn for borgere og virksomheder, så retstvister kan afklares tilstrækkeligt hurtigt. Det er samtidig helt centralt, at retssagsbehandling fortsat sker på helt betryggende vis, uden at retssikkerheden sættes over styr. Det er således helt afgørende at fastholde den meget høje tillid, som domstolene nyder blandt befolkningen.

...

2.2. Adgangen til appel i civile sager

2.2.1. Indledning

2.2.1.1. I dansk ret gælder et toinstansprincip, således at en sag som udgangspunkt frit kan prøves i to instanser. For visse sager om mindre økonomiske krav gælder dog, at det er nødvendigt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for, at sagen kan prøves i 2. instans.

Med domstolsreformen blev byretterne den almindelige førsteinstans i civile sager. Det bør derfor være udgangspunktet, at langt de fleste sager finder deres endelige afgørelse her. Samtidig anvendes der i landsretterne generelt flere ressourcer på den enkelte sag, og det er derfor også væsentligt, at de sager, der indbringes for landsretten, kan begrunde den ressourceanvendelse, der er et led i en kollegial behandling.

Toinstansprincippet er et grundlæggende princip i dansk retspleje, men hensynet til toinstansprincippet må efter regeringens opfattelse også afvejes over for hensynet til, at tvister for domstolene løses inden for rimelig tid og på en måde, der sikrer, at omkostningerne er acceptable både for parterne og samfundet. Der bør således være sammenhæng mellem de ressourcer, som anvendes på en sag, sagens betydning og udsigterne til at opnå et andet resultat ved appel. Denne afvejning er bl.a. kommet til udtryk i de gældende regler, hvorefter appel i visse sager kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.

2.2.1.2. Lovforslaget indeholder på den baggrund en række forslag, som begrænser den fri adgang til appel i civile sager, idet adgang til at appel med Procesbevillingsnævnets tilladelse fortsat opretholdes:

...

- Der indføres adgang for landsretten til - efter høring af parterne - at afvise 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi, hvis parterne ikke har oplyst forhold, der

gør, at der er udsigt til, at sagen vil kunne få et andet udfald end i byretten, eller der ikke i øvrigt foreligger særlige grunde til, at sagen skal prøves i to instanser. Landsrettens afvisning kan efter forslaget kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

...

2.2.2.2. Afvisning af visse 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi

2.2.2.2.1. Udvalgets overvejelser

2.2.2.2.1.1. I Norge har landsretten mulighed for at afvise en ankesag, hvis visse betingelser er opfyldt. En sådan mulighed findes ikke i Danmark. Udvalget har overvejet, om en tilsvarende ordning bør indføres i Danmark.

Efter de gældende regler er der således fri adgang til at anke en dom i en civil sag til landsretten, hvis blot ankens værdi overstiger 10.000 kr, jf. pkt. 2.2.2.1.1 ovenfor. Der foretages således ingen vurdering af, om der er udsigt til, at en behandling af sagen i to instanser vil medføre en ændring af sagens udfald, eller om der i øvrigt er en grund til, at sagen skal kunne prøves i to instanser.

Det er udvalgets opfattelse, at behandlingen af en sag i to instanser ikke i alle tilfælde er nødvendig. Om behandlingen i en anden instans er nødvendig, må således afhænge af, om det har betydning for sagens udfald, om sagen er principiel eller i øvrigt af en karakter eller betydning, der gør det rimeligt med adgang til behandling i to instanser.

Udvalget foreslår på den baggrund, at de generelle regler om ankebegrænsning suppleres med en adgang for landsretten til i civile ankesager at foretage en indledende vurdering af, om der af ankesagens parter er oplyst forhold, som gør, at der er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten.

Hvis landsretten vurderer, at det ikke er tilfældet, og der ikke i øvrigt foreligger grunde til, at sagen skal prøves i to instanser, f.eks. fordi sagen ikke indeholder principielle problemstillinger eller har særlig betydning for parterne, kan landsretten - efter høring af parterne - afvise anken.

2.2.2.2.1.2. Det forudsættes ikke, at der skal foretages en systematisk gennemgang af alle ankesager i landsretterne med henblik på eventuel afvisning. Afvisning skal således blot være en mulighed, som navnlig forventes benyttet i sager, hvor det umiddelbart synes nærliggende, at betingelserne for afvisning vil kunne være opfyldt. Det kan f.eks. være tilfældet, når der i ankestævningen henvises til samme påstande og anbringender som i byretten, og der ikke afgives svarskrift.

...

2.2.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

...

I overensstemmelse med udvalgets forslag er der tale om en mulighed for landsretten i de tilfælde, hvor det umiddelbart vurderes, at parterne ikke har oplyst om forhold, der gør, at der er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald i landsretten, og der i øvrigt ikke foreligger grunde til, at sagen bør prøves i to instanser. Justitsministeriet finder i den forbindelse anledning til at understrege, at toinstansprincippet fortsat vil være et grundlæggende princip i dansk retspleje.

Bestemmelsen forudsættes således navnlig anvendt, hvor der f.eks. er tale om rene "kreditanker", dvs. hvor der alene ankes med det formål at udsættelse fuldbyrdelsen af det (betalings)krav, som sagen omhandler.

Det vil naturligvis bero på en konkret vurdering af en sag, om betingelserne for afvisning af anken er opfyldt, men som foreslået af udvalget forudsættes muligheden navnlig anvendt i sager, hvor det umiddelbart synes nærliggende, at betingelserne for afvisning vil kunne være opfyldt. Det kan f.eks. være tilfældet, når der i ankestævningen henvises til samme påstande og anbringender som i byretten, og der ikke afgives svarskrift. I sådanne sager, hvor der intet anføres til støtte for, at byrettens dom er forkert, og hvor det derfor umiddelbart forekommer åbenbart, allerede når sagen modtages i landsretten, at der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, vil der således efter en konkret vurdering kunne ske afvisning efter den foreslåede bestemmelse.
...”

Af de specielle bemærkninger til den foreslåede § 368 a (Folketinget 2013-14, lovforslag nr. L 178, s. 96) fremgår bl.a.:

”Det foreslås, at der som supplement til den generelle ankebegrænsning baseret på sagens værdi indføres en adgang for landsretten til efter en indledende overordnet vurdering af sagen at afvise en anke i en civil sag.

Efter forslaget får landsretten mulighed for at afvise sagen, hvis landsretten vurderer, at sagens parter ikke har oplyst om forhold, der gør, at der er udsigt til, at sagen vil kunne få et andet udfald end i byretten, og landsretten vurderer, at der ikke i øvrigt foreligger særlige grunde til, at sagen skal prøves i to instanser, f.eks. fordi den er af principiel karakter.

Det forudsættes, at landsretten ikke skal foretage en systematisk gennemgang af alle ankesager med henblik på en vurdering af, om der skal ske afvisning efter bestemmelsen.

Der er derimod tale om en mulighed for landsretten, som navnlig forudsættes benyttet i sager, hvor det efter en overordnet umiddelbar vurdering synes nærliggende, at betingelserne for afvisning vil kunne være opfyldt.

Det kan f.eks. være tilfælde, hvor der i ankestævningen alene henvises til samme påstande og anbringender som i byretten, og hvor der ikke afgives svarskrift. I sådanne sager, hvor der intet anføres til støtte for, at byrettens dom er forkert, og hvor det derfor umiddelbart forekommer åbenbart, allerede når sagen modtages i landsretten, at der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, vil der således efter en konkret vurdering kunne ske afvisning efter den foreslåede bestemmelse.

Bestemmelsen forudsættes således navnlig anvendt, hvor der f.eks. er tale om rene ”kreditanker”, dvs. hvor der alene ankes med det formål at udsætte afslutningen af sagen og dermed f.eks. fuldbyrdelsen af det (betalings)krav, som sagen omhandler.
...”

Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene havde den 1. juli 2013 afgivet et delnotat om adgangen til appel i civile sager. Af notatet fremgår bl.a.:

”I dansk ret gælder et toinstansprincip, således at en sag som udgangspunkt frit kan prøves i to instanser. Der er dog visse begrænsninger i adgangen til appel. Udvalget anerkender vigtigheden af toinstansprincippet også for hele spørgsmålet om adgangen til domstolene og indretningen af domstolssystemet med henblik på materielt rigtige afgørelser. Udvalget finder samtidig, at hensynet til toinstansprincippet må medinddrages ved en afvejning over for hensynet til, at tvister for domstolene skal kunne løses inden for rimelig tid og på en måde, der sikrer, at omkostningerne skal være acceptable både for parterne og samfundet.

På denne baggrund finder udvalget, at bl.a. ressourcemæssige hensyn og hensyn til en hensigtsmæssig sagsafvikling ved både by- og landsretter taler for at overveje yderligere begrænsninger i toinstansprincippet og dermed i sagstilgangen til landsretterne.

...

Der bør efter udvalgets opfattelse være sammenhæng mellem de ressourcer, som anvendes på en sag, sagens betydning og udsigterne til at opnå et andet resultat ved appel.

Med domstolsreformen blev byretterne den almindelige førsteinstans i civile sager. Det bør derfor være udgangspunktet, at langt de fleste sager finder deres endelige afgørelse her. Samtidig anvendes der i landsretterne generelt flere ressourcer på den enkelte sag, og det er derfor også væsentligt, at de sager, der indbringes for landsretten, kan begrunde den ressourceanvendelse, der er et led i en kollegial behandling.

Det er desuden vigtigt, at en sag finder sin afslutning inden for rimelig tid, og det bør derfor overvejes, om muligheden for at få prøvet en sag i to instanser i alle tilfælde tilføjer sagen en merværdi. I denne overvejelse må også indgå en afvejning af den økonomiske værdi, som den konkrete tvist har, over for de udgifter der for parterne og samfundet er forbundet med at få tvisten løst.

Endelig er der et generelt behov for at aflaste landsretterne og få nedbragt sagsbehandlingstiderne både i de civile sager og i straffesagerne.

...

Det er også tænkeligt, at der i en række sager vil blive tale om en mere tung sagsgang i byretterne, fordi parterne og deres advokater måske vil sætte flere kræfter ind på at opnå det ønskede resultat allerede i 1. instans.

...

Det er forudsat i udvalgets kommissorium, at sagsbehandlingen fortsat skal kunne ske på en måde, der er retssikkerhedsmæssig forsvarlig. Der har derfor i udvalget været enighed om, at begrænsninger af appellmulighederne ikke må være absolutte, og det er ved hvert af udvalgets forslag om appelbegrænsning forudsat, at appelbegrænsning vil

skulle være et udgangspunkt, som – med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet – kan fraviges, hvis særlige grunde taler for det.”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår anvendelsen af bestemmelsen i retsplejelovens § 368 a, hvorefter landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter, eller andre grunde i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten.

Den afviste ankesag vedrører, om lejen i Ls lejemål væsentligt overstiger det lejedes værdi, om Anders Aage Schau Danneskiold Lassen som udlejer har været berettiget til at fratække 20.000 kr. på kontoen for indvendig vedligeholdelse, og om Anders Aage Schau Danneskiold Lassen uberettiget har inddraget nogle af ejendommens arealer. Der er ikke for landsretten fremsat nye påstande eller nye anbringender eller fremlagt nye beviser.

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 368 a, at bestemmelsen forudsættes benyttet i tilfælde, hvor landsretten på grundlag af en indledende vurdering har fundet, at der ikke af ankesagens parter er oplyst forhold, som gør, at der er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og hvor landsretten endvidere har fundet, at sagen ikke er af principiel karakter, og at der ikke i øvrigt foreligger grunde til, at sagen skal prøves i to instanser. En sådan vurdering har landsretten foretaget.

Herefter og i øvrigt af de grunde, der er anført af landsretten, og da det, som L har anført for Højesteret, ikke kan føre til et andet resultat, stadfæster Højesteret landsrettens dom om at afvise ankesagen, jf. retsplejelovens § 368 a.

Da der er tale om et principielt spørgsmål om afgrænsning af anvendelsesområdet for en ny lovbestemmelse, finder Højesteret, at kæremålets omkostninger skal ophæves, jf. retsplejelovens § 312, stk. 3.

Thi bestemmes:

Landsrettens dom stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger vedrørende kæresagen til den anden part eller til statskassen.